

# OBSAH

|                |   |
|----------------|---|
| Predhovor..... | 9 |
|----------------|---|

## VŠEOBECNÁ ČASŤ (V. Lechta)

|                                                                                  |    |
|----------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>1 Narušená komunikačná schopnosť</b> .....                                    | 13 |
| <b>2 Ciele diagnostiky narušenej komunikačnej schopnosti</b> .....               | 15 |
| <b>3 Metódy a techniky diagnostiky narušenej komunikačnej schopnosti</b> .....   | 16 |
| <b>4 Princípy diagnostiky narušenej komunikačnej schopnosti</b> .....            | 17 |
| <b>5 Špecifiká a priebeh diagnostiky narušenej komunikačnej schopnosti</b> ..... | 18 |
| <b>6 Orientačné vyšetrenie</b> .....                                             | 20 |
| <b>7 Základné vyšetrenie</b> .....                                               | 22 |
| 7.1 Nadviazanie kontaktu.....                                                    | 22 |
| 7.2 Zostavenie anamnézy.....                                                     | 24 |
| 7.3 Vyšetrenie sluchu.....                                                       | 25 |
| 7.3.1 Orientačné vyšetrenie sluchu.....                                          | 25 |
| 7.3.2 Vyšetrenie fonematickej diferenciácie.....                                 | 26 |
| 7.4 Vyšetrenie porozumenia reči.....                                             | 26 |
| 7.5 Vyšetrenie rečovej produkcie.....                                            | 27 |
| 7.6 Vyšetrenie motoriky.....                                                     | 29 |
| 7.7 Vyšetrenie laterality.....                                                   | 29 |
| 7.8 Preskúmanie sociálneho prostredia.....                                       | 30 |
| <b>8 Špeciálne vyšetrenie</b> .....                                              | 30 |
| <b>9 Písanie nálezu</b> .....                                                    | 31 |

## ŠPECIÁLNA ČASŤ

|                                                                                                         |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>1 Špeciálne vyšetrenie narušenej komunikačnej schopnosti, jeho ciele a problémy</b> (V. Lechta)..... | 37 |
| <b>2 Diagnostika narušeného vývinu reči</b> (M. Mikulajová).....                                        | 39 |
| 2.1 Narušený vývin reči, jeho etiológia a patogenéza.....                                               | 39 |
| 2.1.1 Terminologické vymedzenie narušeného vývinu reči.....                                             | 39 |
| 2.1.2 Etiológia a patogenéza narušeného vývinu reči.....                                                | 41 |
| 2.1.3 Prehľad doterajších prístupov k diagnostike narušeného vývinu reči.....                           | 42 |
| 2.1.4 Súčasné smery v diagnostike narušeného vývinu reči.....                                           | 44 |
| 2.1.5 Súčasný stav diagnostiky narušeného vývinu reči na Slovensku.....                                 | 45 |
| 2.2 Moderné trendy v diagnostike narušeného vývinu reči.....                                            | 46 |
| 2.2.1 Oblasti hodnotenia jazykových schopností.....                                                     | 46 |
| 2.2.2 Stratégie diagnostiky narušeného vývinu reči.....                                                 | 46 |
| 2.2.2.1 Testovanie.....                                                                                 | 47 |
| 2.2.2.2 Kriteriaálne orientované vyšetrenia.....                                                        | 48 |
| 2.2.2.3 Procesovo orientovaná diagnostika.....                                                          | 49 |
| 2.2.2.4 Jazykový prístup.....                                                                           | 50 |
| Štádiá vývinu reči.....                                                                                 | 50 |
| Zaznamenávanie vzoriek spontánnej reči.....                                                             | 50 |
| Analýza vzoriek spontánnej reči.....                                                                    | 51 |
| 2.2.2.5 Diagnostika raného kognitívneho a komunikačného správania.....                                  | 53 |
| 2.3 Metodika vyšetrovania narušeného vývinu reči.....                                                   | 54 |
| 2.3.1 Ciele vyšetrenia a diagnostické otázky.....                                                       | 54 |
| 2.3.2 Plán vyšetrenia.....                                                                              | 56 |
| 2.3.3 Metódy diagnostiky narušeného vývinu reči.....                                                    | 57 |
| 2.3.3.1 Anamnéza.....                                                                                   | 57 |
| 2.3.3.2 Vyšetrenie reči.....                                                                            | 57 |
| Základné diagnostické možnosti.....                                                                     | 57 |
| Metodiky hodnotenia rečových schopností.....                                                            | 58 |
| Heidelbergský test rečového vývinu.....                                                                 | 60 |
| 2.3.3.3 Neuropsychologické vyšetrenie.....                                                              | 60 |
| 2.3.3.4 Diagnostika intelektových schopností.....                                                       | 61 |
| 2.3.3.5 Diagnostika grafomotorických schopností.....                                                    | 62 |



|                                                                                           |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 2.3.3.6 Diagnostika ďalších oblastí psychického vývinu.....                               | 62         |
| 2.3.4 Interpretácia a využitie výsledkov diagnostiky.....                                 | 63         |
| <b>3 Diagnostika porúch zvuku reči (A. Kerekrétiová).....</b>                             | <b>68</b>  |
| 3.1 Poruchy nosovej rezonancie.....                                                       | 68         |
| 3.1.1 Etiopatogenéza porúch nosovej rezonancie.....                                       | 68         |
| 3.1.2 Diagnostika porúch nosovej rezonancie.....                                          | 70         |
| 3.1.2.1 Základné vyšetrovacie skúšky.....                                                 | 70         |
| 3.1.2.2 Prístrojové vyšetrovacie techniky.....                                            | 71         |
| 3.1.2.3 Diagnostické postupy založené na akustickej analýze a subjektívnom hodnotení..... | 72         |
| 3.1.3 Metodika vyšetrovania porúch nosovej rezonancie.....                                | 73         |
| 3.2 Palatolália.....                                                                      | 80         |
| 3.2.1 Etiopatogenéza palatolálie.....                                                     | 80         |
| 3.2.2 Diagnostika palatolálie.....                                                        | 82         |
| 3.2.2.1 Vyšetrovanie nosovej rezonancie.....                                              | 83         |
| 3.2.2.2 Hodnotenie artikulácie.....                                                       | 84         |
| 3.2.2.3 Hodnotenie zrozumiteľnosti reči.....                                              | 85         |
| 3.2.2.4 Diagnostika velofaryngálnej insuficiencie.....                                    | 86         |
| 3.2.2.5 Diagnostika narušeného vývinu reči u detí s palatoláliou.....                     | 88         |
| 3.2.2.6 Diagnostika porúch hlasu.....                                                     | 88         |
| 3.2.2.7 Diagnostika narušeného koverbálneho správania.....                                | 89         |
| 3.2.3 Metodika vyšetrovania palatolálie.....                                              | 90         |
| <b>4 Diagnostika porúch hlasu (A. Kerekrétiová).....</b>                                  | <b>101</b> |
| 4.1 Poruchy hlasu, ich etiológia a patogenéza.....                                        | 101        |
| 4.1.1 Terminologické vymedzenie, výskyt a klasifikácia.....                               | 101        |
| 4.1.2 Etiológia porúch hlasu.....                                                         | 103        |
| 4.1.2.1 Orgánové príčiny.....                                                             | 103        |
| 4.1.2.2 Funkčné príčiny.....                                                              | 104        |
| 4.1.2.3 Psychogénne príčiny.....                                                          | 104        |
| 4.1.2.4 Iné príčiny.....                                                                  | 105        |
| 4.2 Moderné trendy v diagnostike porúch hlasu.....                                        | 105        |
| 4.2.1 Objektívne hodnotenie hlasu.....                                                    | 106        |
| 4.2.2 Subjektívne hodnotenie hlasu.....                                                   | 107        |
| 4.2.3 Najčastejšie používané diagnostické postupy a ich hodnotenie.....                   | 107        |
| 4.3 Metodika vyšetrovania porúch hlasu.....                                               | 112        |
| <b>5 Diagnostika dyslálie (V. Nádvorníková).....</b>                                      | <b>122</b> |
| 5.1 Dyslália, jej etiológia a patogenéza.....                                             | 122        |
| 5.1.1 Terminologické vymedzenie dyslálie.....                                             | 122        |
| 5.1.2 Etiológia a patogenéza dyslálie.....                                                | 122        |
| 5.1.2.1 Vnútorne príčiny.....                                                             | 123        |
| 5.1.2.2 Vonkajšie príčiny.....                                                            | 125        |
| 5.2 Moderné trendy v diagnostike dyslálie.....                                            | 125        |
| 5.2.1 Skriningové vyšetrenie dyslálie.....                                                | 125        |
| 5.2.2 Klinický diagnostický postup pri dyslácii.....                                      | 126        |
| 5.2.2.1 Komunikatívne, neformálne vyšetrenie rečovej produkcie.....                       | 126        |
| 5.2.2.2 Kvantitatívne metódy vyšetrovania dyslálie.....                                   | 126        |
| 5.2.2.3 Záznam vyšetrenia.....                                                            | 127        |
| 5.2.3 Rozbor a hodnotenie vyšetrenia dyslálie.....                                        | 128        |
| 5.2.3.1 Hodnotenie zrozumiteľnosti reči.....                                              | 128        |
| 5.2.3.2 Klasifikácia rozsahu postihnutia reči.....                                        | 128        |
| 5.2.3.3 Porovnanie chybných produkcií s normami.....                                      | 129        |
| 5.2.4 Rozbor fonologických príznakov.....                                                 | 130        |
| 5.2.4.1 Chybné fonologické vzory.....                                                     | 131        |
| 5.2.4.2 Simplifikovaná analýza.....                                                       | 132        |
| 5.2.4.3 Počítačová analýza.....                                                           | 133        |
| 5.2.4.4 Výskyt väčšieho počtu fonologických príznakov.....                                | 133        |
| 5.2.4.5 Výskyt nezvyčajne chybných fonologických vzorov.....                              | 133        |
| 5.2.4.6 Podmienky výskytu fonologických príznakov dyslálie.....                           | 133        |
| 5.2.4.7 Kontextuálna analýza.....                                                         | 134        |
| 5.3 Metodika vyšetrovania dyslálie.....                                                   | 135        |



|                                                                         |            |
|-------------------------------------------------------------------------|------------|
| 5.3.1 Všeobecný prehľad vyšetrovania dyslálie.....                      | 135        |
| 5.3.2 Systematické vyšetovanie dyslálie.....                            | 135        |
| 5.3.3 Kvantifikácia chybnnej rečovej produkcie.....                     | 136        |
| 5.3.4 Poznámky k rečovej produkcii.....                                 | 136        |
| 5.3.5 Vyšetrenie sluchu.....                                            | 136        |
| 5.3.6 Vyšetrenie artikulačných orgánov.....                             | 136        |
| 5.3.7 Vyšetrenie motoriky.....                                          | 136        |
| 5.3.8 Laboratórne metódy vyšetrovania reči.....                         | 137        |
| 5.3.9 Rozbor získaných výsledkov vyšetrení a ich hodnotenie.....        | 137        |
| 5.3.9.1 Klasifikácia dyslálie.....                                      | 137        |
| 5.3.9.2 Rozbor fonologických príznakov.....                             | 138        |
| 5.3.10 Vyšetovanie výslovnosti samohlások.....                          | 139        |
| 5.3.11 Vyšetovanie výslovnosti spoluhlások.....                         | 140        |
| 5.3.12 Poznámky ku kontextuálnej analýze.....                           | 143        |
| 5.3.13 Konečná diagnóza a epikríza.....                                 | 143        |
| 5.3.14 Záznamový hárok.....                                             | 143        |
| <b>6 Diagnostika afázie (Z. Cséfalvay).....</b>                         | <b>146</b> |
| 6.1 Afázia, jej etiológia a patogenéza.....                             | 146        |
| 6.1.1 Etiológia a patogenéza afázie.....                                | 147        |
| 6.1.2 Klasifikácia afázie.....                                          | 149        |
| 6.1.2.1 Bostonská klasifikácia afázie.....                              | 150        |
| 6.1.2.2 Lurijova klasifikácia afázie.....                               | 150        |
| 6.2 Moderné trendy v diagnostike afázie.....                            | 151        |
| 6.2.1 Minnesota Test for Differential Diagnosis of Aphasia (MTDDA)..... | 153        |
| 6.2.2 Porch Index of Communication Ability (PICA).....                  | 154        |
| 6.2.3 Boston Diagnostic Aphasia Examination (BDAE).....                 | 154        |
| 6.2.4 Western Aphasia Battery (WAB).....                                | 155        |
| 6.2.5 Aachenner Aphasia Test (AAT).....                                 | 155        |
| 6.2.6 Token test a jeho modifikácie.....                                | 156        |
| 6.2.7 Tradícia a súčasný stav diagnostiky afázie na Slovensku.....      | 157        |
| 6.2.8 Diagnostika funkčnej komunikácie afatikov.....                    | 157        |
| 6.2.9 Lurijovský prístup k diagnostike afázie.....                      | 158        |
| 6.3 Metodika vyšetrovania afázie.....                                   | 160        |
| <b>7 Diagnostika dyzartrie (Z. Cséfalvay).....</b>                      | <b>176</b> |
| 7.1 Dyzartria, jej etiológia a patogenéza.....                          | 176        |
| 7.2 Moderné trendy v diagnostike dyzartrie.....                         | 178        |
| 7.3 Metodika vyšetrovania dyzartrie.....                                | 180        |
| 7.3.1 Vyšetrenie dýchania.....                                          | 180        |
| 7.3.2 Vyšetrenie artikulácie.....                                       | 181        |
| 7.3.3 Vyšetrenie fonácie.....                                           | 181        |
| 7.3.4 Vyšetrenie rezonancie.....                                        | 181        |
| 7.3.5 Hodnotenie súvislého rečového prejavu.....                        | 181        |
| <b>8 Diagnostika mutizmu (J. Pečeňák).....</b>                          | <b>187</b> |
| 8.1 Mutizmus, jeho etiológia a patogenéza.....                          | 187        |
| 8.1.1 Terminologické vymedzenie mutizmu.....                            | 187        |
| 8.1.2 Etiopatogenéza mutizmu.....                                       | 188        |
| 8.2 Moderné trendy v diagnostike mutizmu.....                           | 190        |
| 8.3 Metodika vyšetrovania mutizmu.....                                  | 191        |
| <b>9 Diagnostika detského autizmu (J. Pečeňák).....</b>                 | <b>196</b> |
| 9.1 Detský autizmus, jeho etiológia a patogenéza.....                   | 196        |
| 9.1.1 Terminologické vymedzenie detského autizmu.....                   | 196        |
| 9.1.2 Etiopatogenéza detského autizmu.....                              | 199        |
| 9.2 Moderné trendy v diagnostike detského autizmu.....                  | 201        |
| 9.3 Metodika vyšetrovania detského autizmu.....                         | 204        |
| <b>10 Diagnostika brblavosti (Z. Tarkowski).....</b>                    | <b>210</b> |
| 10.1 Brblavosť, jej etiológia a patogenéza.....                         | 210        |
| 10.1.1 Terminologické vymedzenie brblavosti.....                        | 210        |
| 10.1.2 Etiopatogenéza brblavosti.....                                   | 214        |
| 10.2 Moderné trendy v diagnostike brblavosti.....                       | 216        |



|                                                                     |            |
|---------------------------------------------------------------------|------------|
| 10.3 Metodika vyšetřování brblavosti.....                           | 219        |
| <b>11 Diagnostika poruch čtené a psané řeči (Z. Matějček).....</b>  | <b>223</b> |
| 11.1 Poruchy čtené a psané řeči, jejich etiologie a patogenéze..... | 223        |
| 11.1.1 Pojmové vymezení poruch čtené a psané řeči.....              | 223        |
| 11.1.2 Krátce z historie.....                                       | 225        |
| 11.1.3 Výskyt poruch čtené a psané řeči.....                        | 226        |
| 11.2 Moderní trendy v diagnostice poruch čtené a psané řeči.....    | 226        |
| 11.2.1 Neuropsychologie řeči a specifických poruch učení.....       | 226        |
| 11.2.2 Rozdíly podle pohlaví.....                                   | 228        |
| 11.2.3 Psychické podmínky pro učení čtení.....                      | 228        |
| 11.3 Metodika vyšetřování poruch čtené a psané řeči.....            | 229        |
| 11.3.1 Diagnostika.....                                             | 229        |
| 11.3.2 Školní dokumentace.....                                      | 229        |
| 11.3.3 Rozhovor s rodiči.....                                       | 230        |
| 11.3.4 Vyšetření dítěte.....                                        | 230        |
| 11.3.4.1 Zkouška čtení.....                                         | 230        |
| 11.3.4.2 Zkoušky psaní a pravopisu.....                             | 232        |
| 11.3.4.3 Vyšetření inteligence.....                                 | 233        |
| 11.3.4.4 Speciálně zaměřené zkoušky.....                            | 233        |
| 11.3.5 Výhledy.....                                                 | 234        |
| <b>12 Diagnostika zajakavosti (V. Lechta).....</b>                  | <b>236</b> |
| 12.1 Zajakavost, její etiologie a patogenéza.....                   | 236        |
| 12.2 Moderní trendy v diagnostice zajakavosti.....                  | 238        |
| 12.2.1 Ťažiská moderních diagnostických přístupů.....               | 239        |
| 12.2.1.1 Možnosti kvantifikace.....                                 | 239        |
| 12.2.1.2 Přídavné symptomy.....                                     | 240        |
| 12.2.2 Ťažiská modernej diferenciálnej diagnostiky.....             | 240        |
| 12.2.2.1 Kritérium konštantnosti príznakov.....                     | 241        |
| 12.2.2.2 Kritérium spôsobu opakovania.....                          | 242        |
| 12.3 Metodika vyšetřování zajakavosti.....                          | 243        |
| 12.3.1 Materiál na hodnotenie.....                                  | 243        |
| 12.3.1.1 Spontánny rečový prejav.....                               | 244        |
| 12.3.1.2 Čítanie štandardného textu (školský vek, dospelí).....     | 244        |
| 12.3.1.3 Opis situačných obrázkov (predškolský vek).....            | 245        |
| 12.3.1.4 Balbutiogram.....                                          | 245        |
| 12.3.2 Meradlá, kritériá hodnotenia.....                            | 245        |
| 12.3.2.1 Hodnotenie symptómov.....                                  | 245        |
| 12.3.2.2 Kritériá pre diferenciálnu diagnostiku.....                | 246        |
| <b>Literatúra.....</b>                                              | <b>251</b> |
| <b>Register.....</b>                                                | <b>263</b> |